Олена Заварська

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Стимулювання інноваційної спрямованості розвитку країни потрібно розглядати у складі моделі інноваційно-інвестиційного розвитку економіки. Україна, проголосивши курс на інноваційний розвиток економіки, стикається з проблемами для вирішення яких необхідно осмислити досвід розвинених країн щодо створення механізму сприяння інноваціям і запровадити найбільш прийнятні для України інструменти стимулювання розроблення та комерціалізації інновацій на макрорівні, регіональному рівні та на рівні підприємств [3, с. 16].

Важливу роль в інноваційному процесі займають малі інноваційні підприємства, які є специфічною організаційною формою інноваційної діяльності, та мають важливе значення для розвитку економіки країни загалом, та для задоволення індивідуальних потреб творців інновацій, зокрема.

Сучасний розвиток малого підприємництва в Україні характеризується проблемами доступу до економічних ресурсів через відсутність виваженої державної політики, що надала б можливість доступу малим фірмам та підприємствам до ресурсів. Характерною є несформованість мережі об’єктів інфраструктури ресурсного забезпечення процесів реалізації інноваційних проектів малими суб’єктами підприємницької діяльності.

З огляду на вищесказане, основними напрямами розроблення державної стратегії сприяння розвитку інноваційної діяльності малого підприємництва є: створення механізмів фінансового забезпечення інноваційної діяльності, зокрема стартових стадій реалізацій інноваційних проектів малими фірмами; стимулювання масового створення об’єктів не фінансової інфраструктури інноваційної діяльності; сприяння вирішенню проблем кадрового забезпечення інноваційної діяльності [2, с. 182].

Успіх розроблення та реалізації заходів державної політики в цій сфері має визначити перспективи розвитку малого інноваційного підприємництва України та розкриття його інноваційного потенціалу.

За даними Держкомстату, інноваційну діяльність у 2010 році проводили лише 18,6 тис. малих підприємств, що становить 6 % від загальної кількості малих підприємств. Для порівняння: у 2008 році цей показник складав 13,1 тис., але у відсотковому значенні 6 % від кількості МП. Це вказує на помітне відставання інноваційних процесів у малому підприємництві від темпів розвитку інноваційних процесів в економіці України взагалі, і зазначимо, що це майже десятиразове відставання від стану інноваційної активності малого підприємництва в Європі

(табл. 1) [1].

Таблиця 1

Розподіл малих підприємств за напрямами інноваційної діяльності

Роки	2008 р.		2009 р.		2010 р.	
	тис. од.	%	тис. од.	%	тис. од.	%
Всього малих підприємств	218,4	100,0	259,1	100,0	309,1	100,0
З них проводили інноваційну діяльність	13,4	6,1	14,4	6,1	18,6	6,0
Зокрема мали витрати на: дослідження та розробки	1,6	0,7	1,6	0,7	3,3	1,1
придбання прав на патенти, ліцензії	0,3	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1
придбання безпатентних ліцензій	1,0	0,5	1,0	0,5	0,5	0,5
придбання засобів виробництва	2,9	1,3	2,9	1,3	5,6	1,8
технологічну підготовку підприємства	1,9	0,9	1,9	0,9	1,9	0,9
маркетинг та рекламу	1,7	0,8	1,7	0,8	2,3	0,8
інші	1,2	0,6	1,2	0,6	2,5	0,8

Джерело: Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. – К., Держкомстат, 2010.

Так, упродовж 2008–2010 рр. кількість малих підприємств збільшилася на 90,7 тис. од., також можна простежити збільшення придбання інноваційних засобів виробництва на 0,5 %.

Проблема інноваційного процесу малих підприємств пов’язана переважно з ризиками фінансування та впровадження інновацій. Високоприбуткові інновації завжди супроводжуються високими ризиками і потребують великих інвестицій. Зазначимо, що підвищення ризиків інноваційних проектів зумовлене більшою ризикованістю через їхню значну невизначеність, а саме недостатність інформації на всіх етапах створення та реалізації нововведень та її неоднозначність. Саме з цих

позицій потрібно розглядати слабкі і сильні аспекти малого підприємництва (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльна характеристика діяльності МП

Слабкі аспекти	Сильні аспекти
Низький професійний рівень менеджменту, незначні можливості зовнішнього фінансування, високий рівень ризику у підприємництві, низький рівень поділу праці, обмежені можливості задоволення великого попиту, відсутність енергетичного ефекту від спільної діяльності багатьох структурних підрозділів.	Швидке ухвалення управлінських рішень, низький рівень накладних видатків, прямі персональні контакти з партнерами, висока мотивація праці, динамічна орієнтація на попит споживача, гнучке реагування на науково-технічні досягнення.

Аналіз слабких і сильних аспектів свідчить про те, що найрезультативніше сильні аспекти виявляються у галузі створення й освоєння нових виробів, технологій, матеріалів, систем менеджменту тощо. Незважаючи на високий ступінь ризику, малі підприємства мають досить високі шанси на підприємницький успіх.

Роль малого підприємництва в інноваційній моделі розвитку економіки визначається насамперед через унікальну спроможність до подолання розриву інноваційного процесу, що виникає між стадіями наукових досліджень та використання їх результатів у практичній діяльності. Ця властивість малого підприємництва зумовлює вагому роль його представників у процесах продукування інноваційних ідей, використання та поширення технологій сучасних технологічних укладів.

Список використаних джерел:

1. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua
2. Васильчик С. В. Проблеми інноваційного розвитку підприємств / С. В. Васильчик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21. – С. 181–186.
3. Філіна Г. І. Проблеми інноваційного розвитку економіки України / Г. І. Філіна // Економіка та держава. – 2007. – № 5. – С. 161–163.